

Türk – Alman Üniversitesi

Açık Akademik Arşiv Sistemi ve Açık Bilim Politikası

1. POLİTİKA BAŞLIĞI:

Türk – Alman Üniversitesi (TAÜ) bünyesinde yapılan akademik çalışmalar için açık erişim, kurumsal arşivleme, uzun dönemli derleme, dijital koruma ve dijital erişim.

2. DAYANAK:

Bu politika metni 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4/c ve 12/c maddesi ile Yükseköğretim Açık Erişim ve Kurumsal Arşiv Politikasına dayanılarak hazırlanmıştır.

3. Tanımlar

Bu metinde yer alan;

Açık Erişim: TAÜ mensupları tarafından gerçekleştirilmiş herhangi bir akademik çalışmaya engelleme olmaksızın ücretsiz şekilde dijital ortamda erişebilmeyi,

Akademik Çalışma : Hakem değerlendirmesinden geçerek akademik bir dergide yayınlanma hakkını kazanan makale ile tez, bildiri, projeye ait çıktıları ve açık ders materyalini,

Kişisel Arşivleme : TAÜ mensuplarının bilimsel katkı sağladığı çalışmaların açık erişim arşivinde depolamasını içeren süreci,

Daire Başkanlığı : TAÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nı,

Daire Başkanı : TAÜ Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı'nı, ifade eder.

4. Bağlam

Açık erişim, bilimsel literatürün finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olması biçiminde gerçekleşir. Açık erişimin tüm bu yönleriyle üniversitemiz tarafından oluşturulacak Kurumsal Açık Akademik Arşiv Sistemiyle, akademik çalışmalara erişim ve kullanım konusundaki engellerin önüne geçilmesi ve bilimsel literatürün gelişiminin hızlandırılıp, kolaylaştırılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, Daire Başkanlığı, araştırmacılara ait çalışmaların uygun formatta derlenmesinde, uzun dönemli korunmasında ve açık erişime sunulmasında stratejik bir rol oynayacaktır. TAÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, açık erişim ve kurumsal arşivin kurulmasında aktif rol almak ve her türlü elektronik ortam güvenliğini sağlamakla yükümlüdür. Aynı zamanda bilimsel gelişmenin önünü açan açık erişim sistemiyle, dünyada hızla gelişim gösteren Endüstri 4.0 yolunda, ulusal ve uluslararası düzlemde TAÜ'nün de proje ve üretim bazlı yer edinmesi hedeflenmektedir.

Politika Amaçları

- a) TAÜ bünyesinde üretilen bilimsel yayınların bir araya toplanmasıyla, açık erişim standartları dahilinde bir Kurumsal Açık Akademik Arşiv Sistemi kurmak,
- b) Kurumsal Açık Akademik Arşiv Sistemi aracılığıyla TAÜ açık erişim verilerinin derlenerek saklanması, korunması ve erişimini ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirmek,
- c) TAÜ mensupları tarafından üretilen akademik çalışmaların açık erişimle görünürlüğünün artırılarak tüm kullanıcıların paylaşımına açmak,
- d) Bilgiyi talep eden bireyler ve bilgi kaynakları arasında sınırların ortadan kalktığı öğrenme yapısını destekleyerek, Açık Ders Malzemesi üretmek,
- e) Atama ve yükseltme ile diğer kurumsal değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmaların uluslararası standartlara uygun olarak depolanması ve listelenmesini sağlamak,

5. Kapsam

Kurumsal Açık Akademik Arşiv Sistemi politikası TAÜ tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenen ve üniversite mensupları (akademik ve idarî personel ile öğrenciler) tarafından üniversite içerisinde veya dışarısında gerçekleştirilen tüm akademik çalışmaları kapsar.

Açık erişim sistemi, üniversite mensuplarının bilimsel makale, bildiri, proje raporu, ders materyali ve tez gibi yayınlarının üniversitenin açık arşivine girebilmesini ve bu kaynakların tüm paydaşlara eser koruma mevzuatı dahilinde sunulmasını kapsar.

Üniversite mensuplarının daha önce başka bir açık erişim arşivinde depolanan akademik çalışmalarının açık erişim arşivinde tekrar saklanmasına gerek yoktur. Ancak, araştırmacının talep etmesi halinde, söz konusu çalışma açık erişim arşivinde de saklanabilir.

6. İlkeler

TAÜ mensuplarının akademik çalışmalarının uzun dönemli derlenmesi, korunması ve erişimi aşağıdaki ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilir:

- a) TAÜ mensuplarının bilimsel katkı sağladığı tüm akademik çalışmaların son sürümleri açık erişim arşivinde depolanır. Erişimi kısmen veya tamamen engellenmiş bireysel çalışmalar bu ilkenin dışındadır.
- b) Yazarlar ve açık arşivden faydalanan tüm kullanıcılar, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserlerini Koruma Kanununa uygun hareket etmek zorundadırlar.
- c) Daire Başkanlığı, akademik çalışmalarını açık erişim arşivinde depolayan TAÜ mensuplarına yardımcı olur.
- d) Daire Başkanlığı, açık erişim arşivinde yer alan tüm akademik çalışmaların derlenmesinin ve uzun dönemli korunmasının güvenli depolama ile gerçekleştirilmesini sağlar.
- e) TAÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı kurumsal akademik arşiv sistem altyapısının kurulumu, güncellenmesi, sistemin sürekliliğinin sağlanması, korunması ve veri aktarılması ile ilgili teknik süreçleri yürütür.
- f) Akademik çalışmaların tam metinlerinin depolama sırasında ya da daha sonra mümkün olan en kısa zamanda erişime açılması şarttır. Yayıncı sınırlaması nedeniyle hemen erişime açılmayan yayınlar olması durumunda depolama şartı değişmez ama yayıncının ambargo süresi dolana kadar yayınlar erişime kapatılır.
- g) Yayıncı sınırlaması olsa da, akademik çalışmaların üst verilerinin (başlık, yazarlar, kurumsal bağlantı, makaleyi kabul eden derginin adı vb.) depolama sırasında hemen erişime açılması şarttır.
- h) Yazarın yayıncılarla yaptığı anlaşmalar ve kişisel arşivleme seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim, kamuya açık erişim ve ambargo süresi sonunda açık erişim (ambargo süresi 12 ayı geçemez) olmak üzere iki başlıkta uygulanacaktır. Yayıncı kuruluşun kamuya açık erişime izin vermediği veya ambargolu durumlarda, yayının bibliyografik künyesi ve veri tabanındaki URL adresinin verilmesi zorunludur.
- i) TAÜ mensupları, bilimsel çalışmalarının açık arşivde dağıtım ve koruma prensiplerine uygun şekilde depolanacağını kabul eder.
- j) TAÜ mensupları, farklı kurumlardan birden fazla yazarla hazırladıkları çalışmaları açık arşivde depolayabilirler. Çok yazarlı çalışmalarda, kaynağı başyazar depolar. İlk yazarın lisans/lisansüstü öğrencisi veya bağımsız bir kişi olduğu durumlarda yayın, isim önceliğine göre TAÜ mensubu tarafından depolanır.

7. Süreçler

- 1) **Depolama:** Her TAÜ Mensubu, yayın tarihinden geç olmamak koşuluyla, hakem değerlendirmelerinden geçerek, akademik bir dergide yayımlanmak için onay almış makalesinin dijital bir kopyasını TAÜ kurumsal açık akademik arşiv sistemi'nde depolar.
- 2) **Açık Erişim/Seçimli Gecikmiş Açık Erişim:** Yazar, çalışmalarının kamuya ivedilikle açılması için depolama sürecinde kullanılan açık erişim yazılımının ayarlarını "Açık Erişime İvedilikle Sunulması" seçimiyle gerçekleştirmesi yönünde desteklenir. Yazarın yayıncılarla yaptığı anlaşmalar ve kişisel arşivleme seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim şu iki başlıkta uygulanacaktır:
 - a) **Kamuya Açık Erişim**
 - b) **Ambargo Süresi Sonunda Açık Erişim**
- 3) **Lisanslama:** Her TAÜ mensubu, entelektüel katkı sağladığı çalışmasının TAÜ Kütüphanesi tarafından işletilecek TAÜ kurumsal açık akademik arşiv sistemi'nde kamuya açık olarak açık dağıtım ve koruma prensiplerine uygun şekilde depolanacağını kabul eder.

8. Açık Erişim Koordinasyon Kurulu

Rektörlük tarafından belirlenen Kurumsal Açık Akademik Arşiv Sistemi politikasının uygulanması için Rektörlük bünyesinde "Açık Erişim Koordinasyon Kurulu" oluşturulur.

Kurul:

- Rektör veya görevlendireceği bir Rektör yardımcısı,
- Fakülteler adına Rektörün görevlendireceği bir öğretim üyesi,
- Enstitüler adına Rektörün görevlendireceği bir öğretim üyesi,
- Yüksekokul adına Rektörün görevlendireceği bir öğretim üyesi veya öğretim görevlisi,
- Daire Başkanı

olmak üzere 5 kişiden oluşur.

Kurulun sekretarya işleri Daire Başkanlığı tarafından yürütülür. Açık Erişim Koordinasyon Kurulu, bu politikanın yürürlüğe girmesini takip eden tarihten itibaren her yıl en az iki defa toplanarak bu politikanın değerlendirilmesinden sorumlu olacaktır. Kurul, gerekli gördüğü durumlarda politikayı revize etmek veya değiştirmek amacıyla öneri ve görüşlerini TAÜ Senatosuna sunar ve açık erişim, kurumsal arşiv ve kütüphaneler ile ilgili konuları görüşerek karara bağlar.